

Helsingfors/Mariehamn 17.6.2021

Nr 34/21

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
7.6.2021, nr 212/2021.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner, antagen av lagtinget 7.6.2021.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

Landskapslagen innehåller bestämmelser om tillfälligt likviditetsstöd till kommuner som befinner sig i en ytterst svår ekonomisk situation. Stöd kan beviljas om anslag för det har intagits i Ålands budget. Beslut om tillfälligt likviditetsstöd fattas efter ansökan från kommunen. Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen för Åland bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Det tillfälliga likviditetsstödet kan beviljas för tiden fram t.o.m. 31.12.2022.

Lagstiftningsbehörigheten

Lagstiftningsbehörigheten gällande lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar tillkommer landskapet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt 18 § 4 punkten i självstyrelselagen för Åland hör kommunindelning, kommunala val, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda, disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare till landskapets lagstiftningsbehörighet. I motsats till den tidigare självstyrelselagen har lagtinget enligt gällande självstyrelselag behörighet att lagstifta om den kommunala indelningen. Därigenom har till landskapets behörighet hänförts hela kommunallagstiftningen.

Vid lagstiftningskontrollen bör dock även tas ställning till förhållandet mellan den nu ifrågavarande lagstiftningen och grundlagen, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen.

Enligt landskapslagens 2 § 1 mom. kan landskapsregeringen bevilja ett tillfälligt likviditetsstöd till en kommun som befinner sig i en så svår ekonomisk situation att den till följd av bristande likviditet inte längre kan garantera den lagstadgade servicen till invånarna. Dessa kriterier är rätt knapphändiga, men kan med hänsyn till ärendets natur enligt Ålandsdelegationens uppfattning anses uppfylla kraven i grundlagens 2 § 3 mom. om förvaltningens lagbundenhet.

I grundlagens 121 § stadgas om kommunal självstyrelse. Med hänsyn till finansieringsprincipen har Ålandsdelegationen inte något att anmärka när det är fråga om bestämmelser som möjliggör ett tillfälligt likviditetsstöd till en kommun så att den kan efterleva sina lagfästa uppgifter.

Enligt landskapslagens 3 § 2 mom. kan landskapsregeringen när en kommun beviljas tillfälligt likviditetsstöd också med stöd av kommunstrukturlagen för Åland besluta att en särskild kommunindelingsutredning gällande kommunen ska genomföras. Såsom det även anges i landskapsregeringens proposition konstaterar Ålandsdelegationen att beslut om att inleda en sådan utredning fattas med stöd av kommunstrukturlagen för Åland. Bestämmelsen i landskapslagen är alltså att betrakta som en hänvisning till kommunstrukturlagen och föranleder således inga anmärkningar beträffande kommunal självstyrelse från delegationens sida.

Ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen bemyndigar landskapsregeringen att med stöd av 20 § 3 mom. i självstyrelselagen bestämma när landskapslagen helt eller delvis ska träda i kraft. Enligt nämnda lagrum kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att en landskapslag helt eller delvis ska träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt om ett anslag i landskapets budget förutsätter att en landskapslag stiftas och det finns särskilda skäl för att landskapslagen ska träda i kraft snabbt. Det är således fråga om ett undantagsförfarande som förutsätter särskilda skäl. I landskapsregeringens lagförslag nr 20/2020-2021 anges att lagförslaget ska överlämnas till lagtinget för att behandlas tillsammans med landskapsregeringens förslag till den andra tilläggsbudgeten för 2021. Avsikten är att lagen ska träda i kraft så snart som möjligt så att den anhållan om stöd som lämnats in av Sottunga kommun ska kunna behandlas. Ett anslag för stödet har tagits upp i förslaget till tilläggsbudget. Landskapsregeringen anser att den föreslagna lagen uppfyller de villkor som ställs i 20 § 3 mom. i självstyrelselagen och föreslår därför att den behandlas enligt dessa undantagsbestämmelser.

Ålandsdelegationen konstaterar att i landskapsregeringens förslag till den andra tilläggsbudgeten för år 2021 anges under moment 330 bl.a. följande:

”Landskapsregeringen föreslår att anslag om 500 000 euro tas upp för ett tillfälligt likviditetsstöd. Anslaget har dimensionerats för att kunna täcka Sottunga kommuns kalkylerade likviditetsbrist om ca 240.000 euro under perioden juni till december 2021 samt för eventuella ytterligare ansökningar under året. Stöd till kommun ska beviljas enligt prövning av landskapsregeringen. I anslutning till föreliggande förslag till tilläggsbudget avlämnas ett lagförslag om tillfälligt stöd till kommuner i en ytterst svår ekonomisk situation. Avsikten är att lagen ska sättas i kraft på de grunder som anges i 20 § 3 mom. självstyrelselagen.”

Med beaktande av ovanstående anser Ålandsdelegationen att förutsättningarna i självstyrelselagens 20 § 3 mom. formellt uppfylls, varför ikraftträdelsebestämmelsen inte föranleder anmärkning från delegationens sida.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare